

A dark blue vertical bar runs down the left side of the page. A blue arrow points to the right from this bar, containing the date.

20-04-2016

Fremtidig fordeling og organisering af specialområdet

-en analyse omfattende specialafdelingerne på Finderuphøj skole, Nordre skole og Egeskovskolen samt specialtilbuddene i Børnehuset Rørsangervej og i Spurvehuset.

Indhold

Hvorfor vil vi inklusion og mangfoldighed	3
Hvordan ser specialområdet ud i dag?	4
Antal elever	4
Budget	4
Personale	5
Lokaleforhold	5
Økonomi og visitation	5
Modeller på skoleområdet	8
Nedlæggelse af specialklasserækkerne	8
Udfasning over 3 år	8
Forberedelse	11
Fælles grundlag for læring og trivsel	11
Skoleudvikling	11
Kompetenceudvikling	12
Ny fælles enhed for tværgående indsatser 0-18 år	12
Økonomi	13
Visitation	14
Implementering	14
Udfasning over 10 år	15
Delvis nedlæggelse af specialklasserækker	16
Kun specialklasserækker for overbygningselever	16
Kun specialklasserækker for indskolingselever	16
Nedlæggelse af specialtilbud for 0. klasse.	16
Nuværende model	17
Modeller på dagtilbudsområdet	18
Beskrivelse af specialinstitutioner i Dagtilbud	18
Bulderby – Katholt	18
Nørrehus	18
Spurvehuset	18
Børnehuset Rørsangervej	19
Anbefaling	19
Forslag til politisk proces	20
Appendiks: Beskrivelse af inddeling af børn og unge med særlige behov	21

Hvorfor vil vi inklusion og mangfoldighed

Børne- og Ungdomsudvalget godkendte den [26-01-2016 \(sag 7\)](#) kommissoriet for analyse af fremtidig fordeling og organisering af specialområdet (specialklasseområdet).

I det kommissorium fremgår det at baggrunden for analysen er at anskue specialklasseområdet ud fra de politiske målsætninger i Lys i øjnene.

Et af de tværgående målsætninger i Lys i øjnene skitserer, at "det er vigtigt, at børn og unge indgår i et nærmiljø og kan forblive i den sammenhæng – også hvis der er behov for særlige tiltag. "

Det er Byrådets mål:

- at børn, unge og deres familier oplever fleksible og sunde fællesskaber
- at alle børn og unge bliver tilbudt relevante indsatser og tilbud i nærmiljøet

En af indsatserne for at nå de tværgående målsætninger i Lys i øjnene er beskrevet ved "... at foretage løbende udvikling og omlægning af tilbud og institutioner med hensyn til struktur og fagligt indhold, så tilbudsviften bedst muligt matcher børnenes og de unges behov. "

Det fremgår ligeledes i bekendtgørelse om folkeskolens specialundervisning og anden specialpædagogisk bistand §8, at ved evt. behov for specialpædagogisk bistand, skal den fortrinsvis gives som støtte i den almindelige klasse. Dette er aktuelt ikke tilfældet i Viborg Kommune, hvor specialpædagogisk bistand primært gives med tilhørsforhold til specialklasse/specialskole.

Et par af de nationale mål for folkeskolen går på at man skal udfordre alle elever, så de bliver så dygtige, de kan og at folkeskolen skal mindske betydningen af social baggrund i forhold til faglige resultater. På KL's nyligt afholdte børn og unge topmøde var et af hovedtemaerne inklusion og hvordan inklusion kan være med til at øge alle børns læring og trivsel og i mødekomme de nationale målsætninger gennem en vellykket inklusionsindsats.

- Vi vil inklusion i Viborg kommune fordi vi har en målsætning om at alle skal opleve sunde og fleksible fællesskaber og at alle børn skal tilbydes relevante indsatser og tilbud i nærmiljøet.
- Vi vil inklusion i Viborg kommune fordi vi vil leve op til lovgivningen om at specialpædagogisk støtte fortrinsvis skal gives i en almindelig klasse.
- Vi vil inklusion i Viborg Kommune fordi forskningen peger på at en vellykket inklusion i en almindelig skole kan være med til at mindste betydningen af socialbaggrund og øge læring og trivsel hos alle elever.

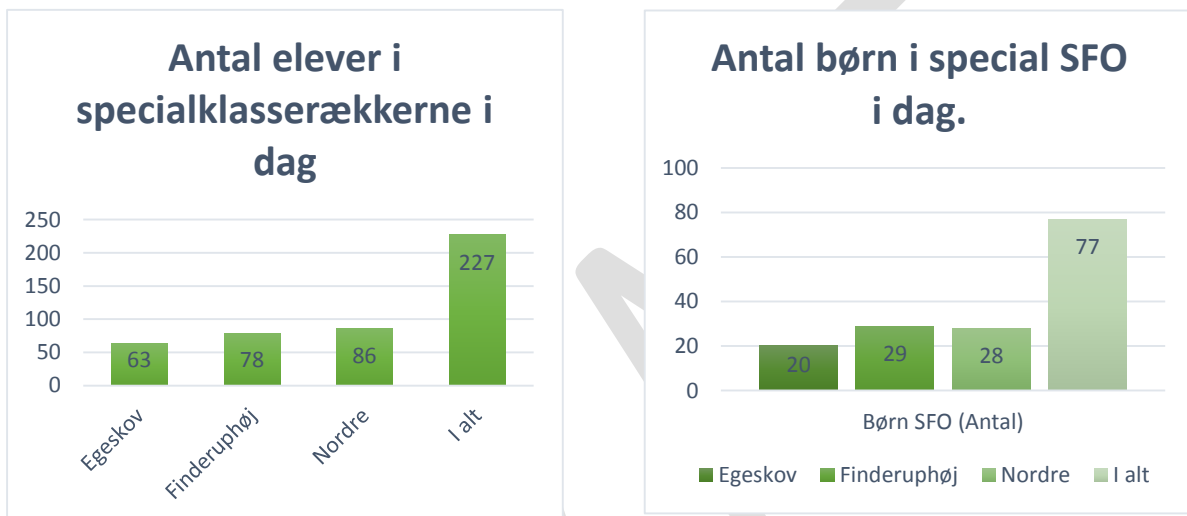
I dette notat vil vi henholdsvis beskrive hvordan vores specialområde ser ud i dag og komme med nogle bud på hvordan vi kan øge inklusion i Viborg Kommune med henblik på øget læring og trivsel hos eleverne. Konkret vil vi beskrive forskellige scenarier for øget inklusion, men også hvilke forudsætninger der skal være tilstede for at skolerne skal kunne lykkes med opgaven.

Hvordan ser specialområdet ud i dag?

Denne beskrivelse omfatter specialafdelingerne på henholdsvis Egeskovskolen, Finderuphøj skole og Nordre skole undtaget en mindre gruppe børn på Rindsholmvej. Det betyder at Rosenvænget skole, autismedilbuddet på Vestervang skole og Nordre skoles afdeling på Rindsholmvej ikke indgår i beskrivelsen. Tallene i tabellerne kan være behæftet med en lille usikkerhed, da de er trukket ud af forskellige systemer, hvor registreringen kan variere.

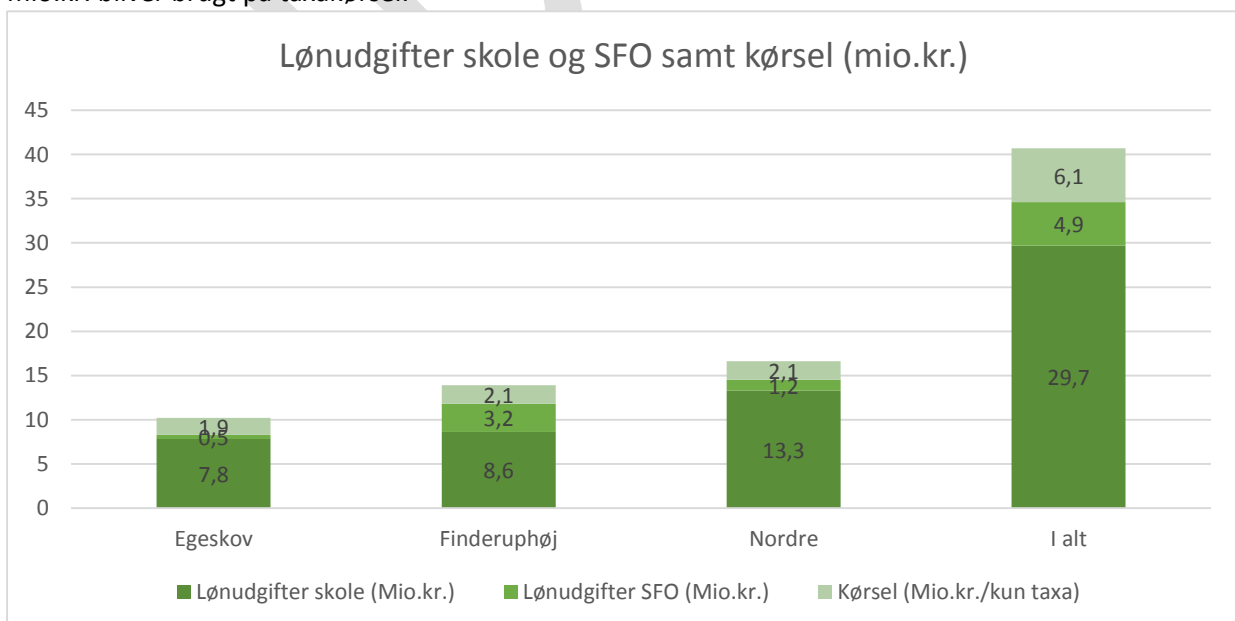
Antal elever

De tre specialafdelinger på Egeskovskolen, Finderuphøj skole og Nordre skole underviser i dag ca. 230 børn. Af dem går ca. 80 også i special SFO. Herunder ses fordelingen af elever på de tre specialafdelinger.

Budget

Nedenfor kan man se hvor mange lønudgifter til henholdsvis skole og SFO, der er budgetteret med i 2016 samt, hvor meget man regner med at bruge på taxakørsel. Udgifter til øvrig drift samt forældrebetaling indgår ikke i beregningerne. Som tabellen viser, bruges der i dag ca. 41 mio.kr på specialområdet, hvoraf de 6 mio.kr. bliver brugt på taxakørsel.

Personale

Personalet på de tre specialafdelinger er fordelt som følger.

Fordeling af personale (årsværk)	Egeskov	Finderuphøj	Nordre	I alt
Ledelse	1	1	1	3
Undervisere	14,61	16,74	24,5	55,85
Pædagogisk personale	1	3	5,24	9,24
SFO	2	6,51	3,68	12,19
I alt	18,61	27,25	34,42	80,28

Dette omfatter i alt 85 medarbejdere. Det er vigtigt at understrege at tallene er hentet fra lønstatistikken og kan være behæftet med en vis usikkerhed. Personale der umiddelbart er ansat i specialafdelingerne kan også have timer i almenafdelingen uden at det kan ses af lønstatistikken.

Lokaleforhold

Nordre skoles specialafdeling på H. C. Andersens Vej råder over/bruger 17 lokaler samt en tidligere pedelbolig, som indeholder køkken og 5 rum.

I specialafdelingen på Egeskovskolen er der 8 klasselokaler. Til de 8 klasselokaler er tilknyttet 2 store "fælleslokaler" på hver 132m² og et stort "fælleslokale" på 99m². I specialafdelingen er der derudover 3 små gruppe/møderum + depotrum m.m. SE gruppen har et klasseværelse i almenskolen.

Finderuphøj Skole råder over 6 lokaler, der i alt er normeret til 50 børn. Disse lokaler fungerer både som klasselokaler og som special-SFO lokaler. Skolen rummer i skoleåret 2016/17 også 30 specialudskolings elever – men har ikke lokaler til opgaven. Det betyder at personaleforberedelsespladserne på Finderuphøj skole i skoleåret 2016/17 er flyttet ud på fællesarealerne.

Økonomi og visitation

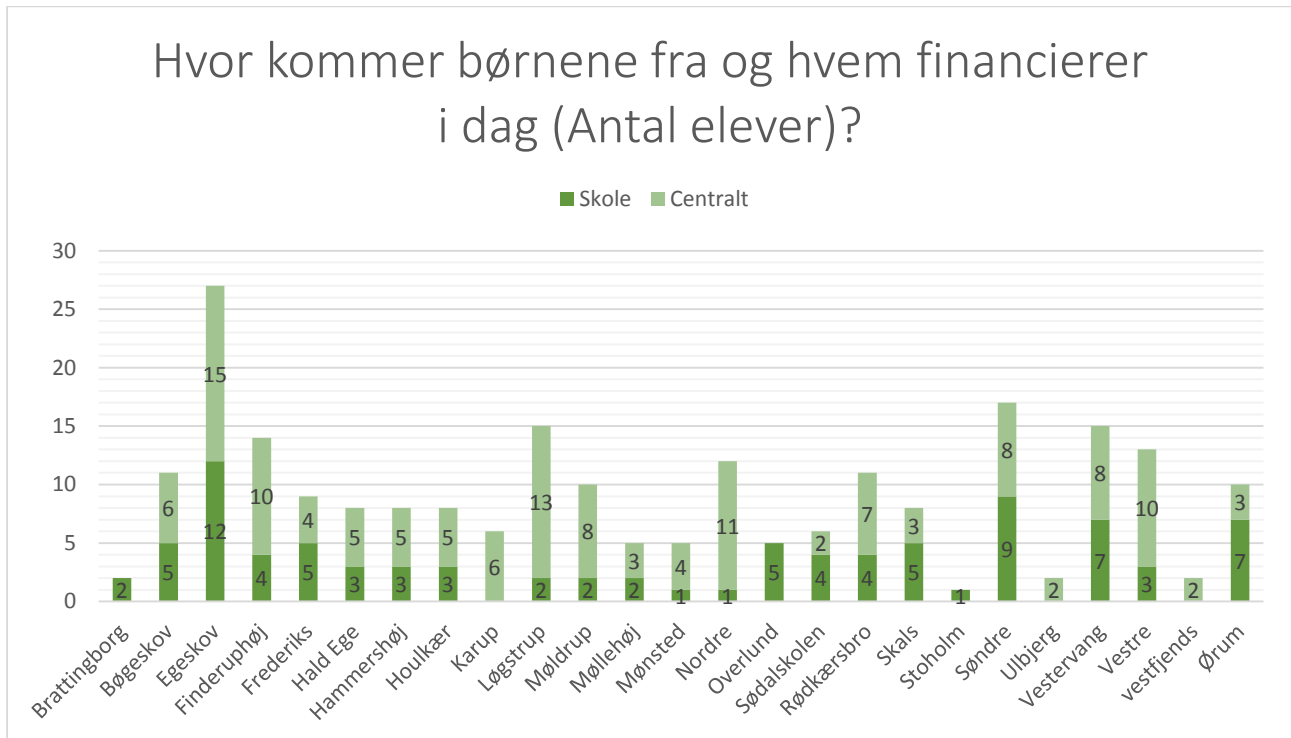
I den nuværende tildelingsmodel betales der centralt for de børn, der starter direkte i et specialtilbud i 0. klasse samt de børn der kommer til kommunen fra et specialtilbud i en anden kommune. Skolen betaler for de elever, der visiteres til specialtilbud efter de er startet i skole. Beløbet pr. udskilt elev er årligt 43.000 kr. i elevtakst + 90.000 kr. til specialundervisningsdelen.

Der blev i skoleårene 2013/14 og 2014/2015 årligt visiteret ca. 45 nye børn til de tre specialafdelinger. Det er i dag skolelederen, der indstiller til tilbuddene og skolechefen der visiterer. Fra skoleåret 2013/14 til 2014/15 er der sket en forskydning i antallet af de børn, der visiteres direkte til 0. klasse og de børn, der visiteres til specialtilbud efter de er startet i skole.

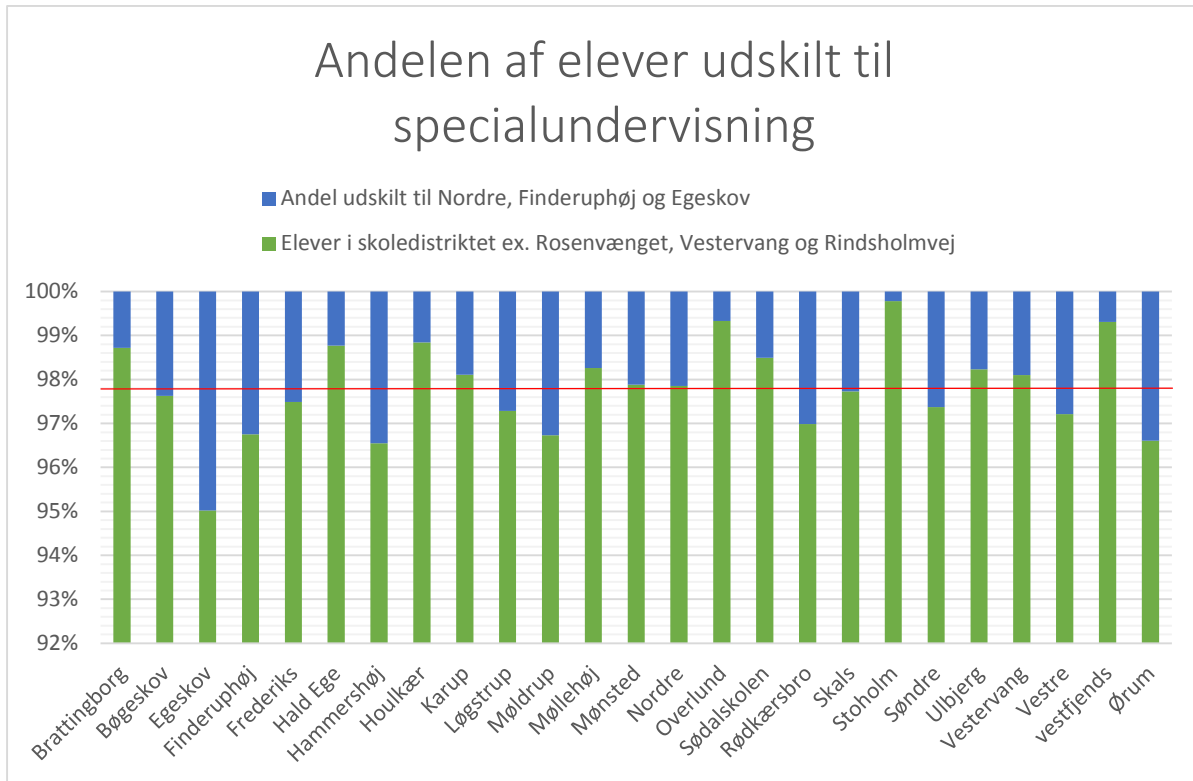
Antallet af børn der visiteres til specialklasserækkerne.	2013/14	2014/15
Ny visiterede	36	21
Skolebegyndere	11	24
I alt	47	45

Ca. 60 % af de børn, der går i specialklasserækkerne betales i dag centralt.

I nedenstående tabel kan man se, hvor mange elever fra hvert skoledistrikt, der er udskilt til en af de tre specialafdelinger. Man kan desuden se hvor mange af disse elever, der betales centralt og hvor mange der betales decentralt.

Den gennemsnitlige andel af elever, der i Viborg Kommune er udskilt til specialundervisning (ex. Rosenvænget, Autismetilbuddet på Vestervang skole og Nordre skoles afdeling på Rindsholmvej) ligger på 2,2%. I nedenstående tabel kan man se, hvor stor en andel af elever, som den enkelte skole udskiller til specialundervisning (den blå andel) og dermed om de ligger over eller under gennemsnittet for Viborg Kommune. Den røde linje illustrer Viborg Kommunes gennemsnit. På Bøgeskovskolen udskiller man eksempelvis ca. 2,4% af eleverne til en af de tre specialklasserækker, mens man på Egeskovskolen udskiller ca. 5 % af eleverne til en af de tre specialklasserækker.

Der er altså stor forskel på hvor stor en andel af eleverne den enkelte skole udskiller til specialundervisning. Det kan der være forskellige grunde til, hvilket vil kræve en særskilt analyse. Det tyder dog på, at der ikke arbejdes ud fra en fælles forståelse af behovet for specialpædagogisk bistand.

Modeller på skoleområdet

Med udgangspunkt i ovenstående beskrivelse og et mål om øget inklusion og fokus på mangfoldighed i den almindelige folkeskole, vil vi i det kommende afsnit beskrive forskellige modeller for, hvordan specialområdet på skolerne fremadrettet kan organiseres. Modellerne falder under følgende overskrifter:

- Nedlæggelse af specialklasserækkerne.
- Delvis nedlæggelse af specialklasserækkerne.
- Nuværende model med ændret visitation og tildelingsmodel.

Nedlæggelse af specialklasserækkerne

I den mest vidtgående model anbefales det, at alle specialklasser nedlægges, og eleverne visiteres tilbage til hjemskolen – undtaget en mindre gruppe børn på Rindsholmvej.

Udfasning over 3 år

Det foreslås, at afviklingen af specialklasserækkerne sker over en 3 årig periode med forskellig hastighed i henholdsvis udskoling, mellemtrin og indskoling. Planen for udfasning er beskrevet herunder.

I skoleåret 2016/17 fortsætter specialklasserækkerne som i dag, dog med en skærpet visitation. Fra skoleåret 2017/18 visiteres der ikke længere til specialklasserækkerne.

Specialafdelingerne for udskoling omfatter 7.-9.(10.) klasse. Disse afdelinger lukker pr. 31/7-2017. De elever, der har gået i specialafdelingens udskoling i 2016/17 integreres i den almene udskolingsafdeling på henholdsvis Nordre skole, Egeskovskolen og Vestre/Søndre skoler i skoleåret 2017/18. Det omfatter 8.-9.(10.) klasse (ca. 60 elever). Med udgangen af skoleåret 2019/20 forlader de sidste af disse elever folkeskolen.

Midlerne følger eleverne i overgangsperioden. De frigjorte midler tilfalder, ved hjælp af en overgangstildelingsmodel, alment skolerne til den inklusionsindsats, der skal finde sted for de elever, der i den gamle model, ville være blevet udskilt til en specialklasse. Fra 1/1-2020 indgår midlerne i den nye tildelingsmodel.

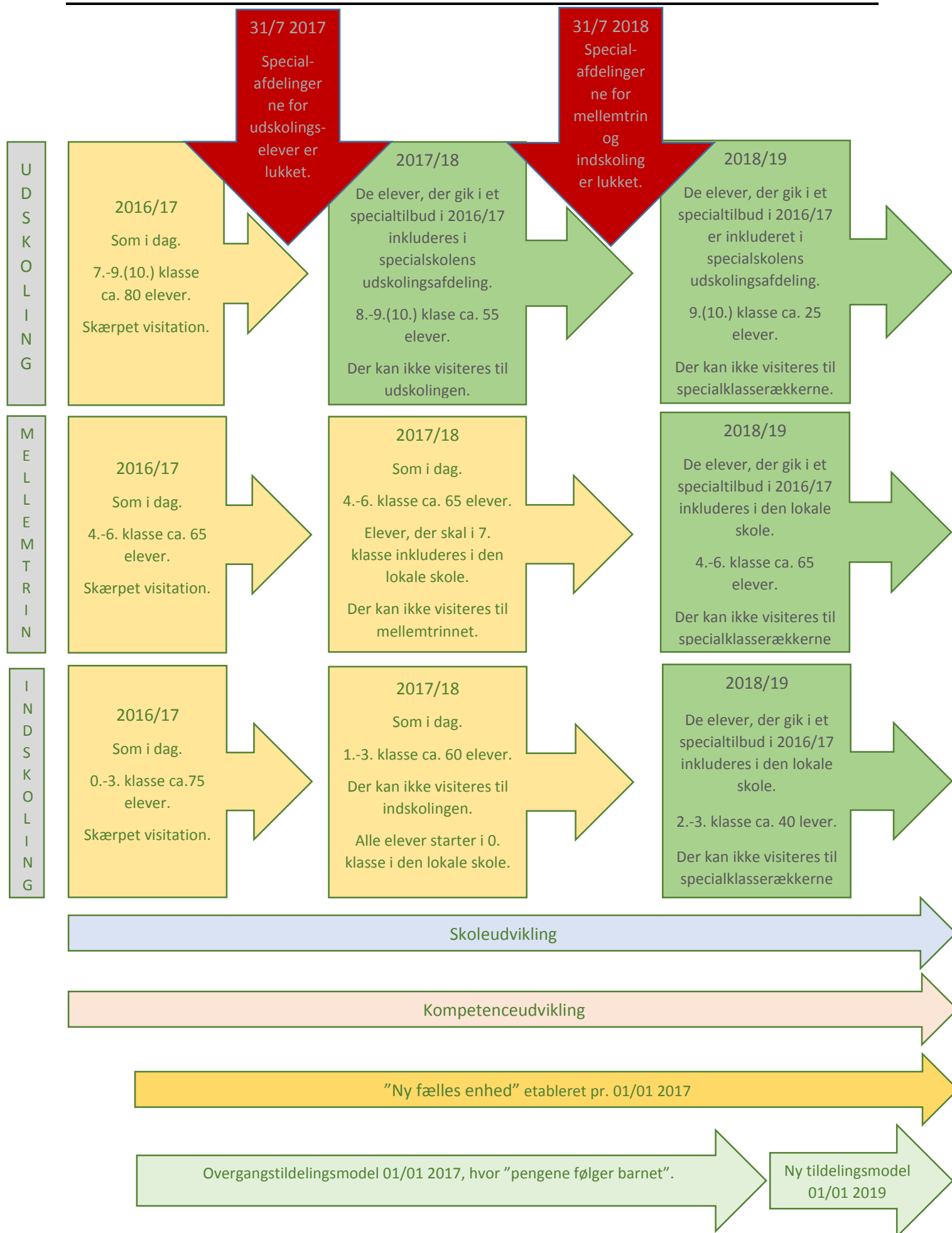
Specialafdelingerne for mellemtrinnet omfatter 4.-6. klasse (ca. 65 elever). I skoleåret 2017/18 integreres de elever, der skal i 7. klasse i det skoledistrikt, hvor de bor. De øvrige elever i 4.-6.klasse fortsætter uændret (ca. 65 elever). Der kan dog ikke visiteres nye elever til tilbuddet. Mellemtrinnet lukker pr. 31/7-2018. Eleverne på mellemtrinnet integreres pr. 1/8-2018 i det skoledistrikt, hvor de bor (ca. 65 elever). De frigjorte midler indgår i den nye tildelingsmodel, der træder i kraft pr. 1/1-2019.

Specialafdelingerne for indskoling omfatter 0.-3. klasse (ca. 75 elever). Fra 1/8-2017 kan der ikke visiteres nye elever til indskoling, hvilket betyder at indskoling i skoleåret 2017/18 vil bestå af 1.-3. klasse (ca. 55 elever). Indskoling lukker pr. 31/7-2018 og de resterende elever i indskoling integreres pr. 1/8-2018 i det skoledistrikt, hvor de bor. Denne gruppe omfatter de børn, der i skoleåret 2018/19 skal gå i 2.-3. klasse (ca. 40 elever).

De frigjorte midler tilfalder, ved hjælp af en overgangstildelingsmodel, alment skolerne til den inklusionsindsats, der skal finde sted for de elever, der i den gamle model ville være blevet udskilt til en specialklasse. Fra 1/1 2019 indgår midlerne i den nye tildelingsmodel.

Specialklasserækkerne omfatter i dag ca. 230 elever. Med ovenstående model vil alle udskolingselever afslutte deres skolegang på den skole de går på nu (ca. 90 elever). Ca. 20 elever fra mellemtrinnet vil til

skoleåret 2017/18 blive visiteret tilbage til eget skoledistrikt, mens ca. 105 elever fra indskoling og mellemtrin til skoleåret 2018/19 vil blive visiteret tilbage til eget skoledistrikt.

Forberedelse

Som tidligere nævnt peger forskning på at børn opnår mest læring og bedst trivsel ved at indgå i en skole baseret på inklusion og mangfoldighed og uanset hvilken model man vælger, er der er nogle grundlæggende ting, der skal være på plads før alle skoler er klar til at løse opgaven med at inkludere flere børn fra specialafdelingerne.

Fælles grundlag for læring og trivsel

Når vi kigger på, andelen af børn der er udskilt til specialklasserækkerne fra de forskellige skoler, kan vi se, at der er store forskelle fra skole til skole. Det kan der være mange gode grunde til, men noget af forklaringen kan findes i, at man skolerne imellem definerer behovet for specialundervisning på forskellig vis. Det er derfor vigtigt, at vi får skabt et fælles sprog om læring og trivsel. TOPI (Tidlig opsporing og indsats) er med til at understøtte et fælles sprog, men den kommende samling af støttefunktionerne fra PPR, Ressourcekorpsen, sproggruppen, fraværskonsulenter, relevante konsulenter fra sekretariatet og læringscentre samt en opgradering af "den nye fælles enhed", vil yderligere være med til at styrke et fælles sprog og en fælles forståelse af det børnesyn, der skal ligge til grund for, måden vi arbejder med læring og trivsel på.

Der er altså tale om en kulturudvikling - ikke kun på skoleområdet, men i den tværgående praksis. Det er derfor vigtigt, at det samlede BU, tænkes ind i forhold til den kulturudvikling, der skal danne grundlag for, at inklusionsprojektet lykkes.

Skoleudvikling

Udgangspunktet for forslaget om nedlæggelse af de tre specialklasserækker er ikke, at der opstår 20 nye mindre specialklasser på skolerne.

Derfor er det vigtigt, at skolerne allerede nu påbegynder en udvikling mod, at kunne skabe læring og trivsel for alle børn. Nogle af de udviklingstiltag, der her kan være tale om, er:

- Holddeling

- Aldersintegreret undervisning
- Rullende skolestart (Udbredelse af frikommuneforsøg)
- Specialpædagogisk bistand i almenklassen

Desuden kommer de pædagogiske læringscentre (PLC) til at spille en stor rolle både i forhold til skoleudvikling, og i forhold til at understøtte de øvrige medarbejdere i at kunne løfte den kommende opgave.

Kompetenceudvikling

Et meget vigtigt parameter, for at inklusionen lykkes, er kompetenceudvikling af henholdsvis:

- personalet fra specialklasserækkerne, der fremover skal undervise i en almen skole
- personalet i almen skolen, der fremover skal kunne yde en mere differentieret undervisning
- personalet i "Den nye fælles enhed", der fremover skal levere ydelser tilpasset en organisering baseret på fuld inklusion.
- Lederne i Børn & Unge generelt og på skolerne i særdeleshed.

I forhold til kompetenceudvikling vil der i høj grad blive fokuseret aktionslæring. De skoler, der har erfaringer med holddannelse, aldersintegreret undervisning og rullende skolestart får en stor rolle i forhold til udbredelsen af disse.

De lærere, der i dag arbejder i specialafdelingerne, får en stor rolle i forhold til at understøtte deres nye kolleger på almenområdet i forhold til konkret at arbejde med børns forskellige behov, når det handler om at skabe læring og trivsel, samtidig med, at de vil indgå som almindelige lærere på den lokale skole.

"Den nye fælles enhed for tværgående indsatser 0-18 år" får ligeledes en stor rolle i forhold til kompetenceudvikling på flere områder.

Ny fælles enhed for tværgående indsatser 0-18 år

Børn & Unges understøttende funktioner samles i en ny enhed, hvis opgave bliver at støtte medarbejderne i almenområdet 0-18 år i etableringen af fællesskaber, så der skabes de bedst mulige betingelser for læring og trivsel for alle børn.

Den kommende fælles enhed skal:

- understøtte børn, unge og deres familier samt det pædagogiske personale til at løse opgaven med at skabe fællesskaber, hvori alle børn indgår
- indgå i Børn & Unges tidlige og forebyggende indsats, både hvad angår alder og problemudvikling
- sikre sammenhængskraft med fokus på tværfaglighed
- sikre optimal anvendelse af de forskellige faglige kompetencer

I enheden indgår det nuværende Ressourcekorps, Sproggruppen, læringscentrene på skoleområdet, PPR samt understøttende funktioner i Familieafdelingen og i Sekretariatet. Den nye fælles enhed forventes at være i drift 1/1-2017

Læringscentrene, som knyttes til "den nye fælles enhed" vil, som minimum i overgangsperioden, blive opnormeret med flere lærere, der har kompetencer inden for det specialfaglige felt (finansieret af de overskydende midler på taxakørsel). Læringscentrene vil sammen med den øvrige enhed få en stor rolle i forhold til kompetenceudvikling af lærerne på almenområdet.

”Den nye fælles enhed” skal gå forrest i forhold til at skabe et fælles sprog og en fælles forståelse af det børnesyn, der skal ligge til grund for, hvordan vi arbejder med læring og trivsel. Enheden skal ligeledes være omdrejningspunkt i forhold til at forberede skoler, lærere, børn og forældre til at 230 børn vender tilbage til deres lokale skole. Sidst men ikke mindst skal enheden levere den løbende aktionslæring i inkluderende praksis, der kontinuerligt skal arbejdes med i alment skolen, for at vi bedst muligt skaber læring og trivsel for alle børn.

”Den nye fælles enhed” skal altså fungere som et fleksibelt understøttende team, der understøtter:

- udviklingen på den enkelte skole
- kompetenceudvikling af den enkelte lærer
- børn i forhold til læring og trivsel i den lokale skole
- udarbejdelsen af konkrete handleplaner for de børn, der vender tilbage til hjemskolen, de lærere, der skal inkludere dem i undervisningen og de klassekammerater, de vender hjem til.

Familie & Rådgivning bliver ligeledes en vigtig samarbejdspartner på skolerne i forhold til de problematikker, der griber ind i familien.

Økonomi

Det er vigtigt at understrege at målet om inklusion og mangfoldighed i alment skolen ikke er en spareøvelse.

Der bruges, som tidligere nævnt, i dag ca. 30 mio.kr. til lønninger i specialafdelingerne, ca. 5 mio. kr. til lønninger i special SFO'erne og ca. 6 mio.kr. til taxakørsel. Disse midler vil fremadrettet blive brugt på den kommende inklusionsindsats.

Det foreslås at de 35 mio.kr., der i dag bruges i skole og SFO, også fremadrettet skal bruges i direkte kontakt med børnene. De 6 mio.kr., der spares på taxakørsel, kan bruges til at opgradere læringscenteret i den nye enhed, for at fastholde den viden, der tidligere har været samlet i specialtilbuddene og i de læringscentre vi har i dag. Et opgraderet læringscenter vil i samspil med de øvrige afdelinger i ”Den nye fælles enhed” blive vigtige aktører i forhold til konkret aktionslæring i den enkelte klasse. Desuden vil der i en overgangsperiode ansættes en ledende person til varetagelse af hele processen for nedlæggelse.

I forhold til skolernes økonomi til at løfte opgaven, anbefales det, at der udarbejdes en overgagstildelingsmodel, hvor pengene og personalet følger børnene, når de visiteres tilbage til hjemskolen. Der kan evt. blive tale om en mellemfinansiering, da skolerne jo i dag tildeles budget efter hvor mange elever de havde året før. Denne mellemfinansiering kan evt. i overgangsperioden hentes i de sparede taxa midler.

Når børnene visiteres tilbage til hjemskolen, vil der ligeledes blive tale om en anlægsudgift i forhold til at ændre på den fysiske indretning på disse skoler, så de har mulighed for at iværksætte den rette specialpædagogiske indsats for det enkelte barn. Der vil eventuelt skulle ske en revidering af helhedsplanerne for skolerne i forhold til den nye opgave.

I forbindelse med den endelige lukning af specialklasserækkerne pr. 31/7-2018, skal der udarbejdes en ny ressourcefordelingsmodel, som skal træde i kraft pr. 01-01-2019. For at imødekomme, at nogle skoledistrikter har større udfordringer end andre, kunne den nye model, inspireret af den model KORA har udarbejdet for Favrskov Kommune, være delvis baseret på socioøkonomiske faktorer. Det er vigtigt, at det i den nye takst fremgår, hvad der går til specialområdet, så området og indsatsen ikke udhules over tid.

Visitation

I overgangsåret 2016/17 vil der være en skærpet visitation til specialafdelingerne.

Fra skoleåret 2017/18 vil der ikke længere være mulighed for at visitere til specialafdelingerne. Det betyder at der efterfølgende kun kan visiteres til specialtilbuddene på Vestervang skole, Rosenvænget skole samt Nordre skoles afdeling på Rindsholmvej. Det er vigtigt, at disse tilbud ikke vokser i takt med, at vi nedlægger de øvrige specialafdelinger. Der skal derfor være klare retningslinjer for visitation og skolechefen deltager i visitationsudvalget.

Der kunne evt. etableres nogle særlige tilbud af kortere varighed, med inspiration fra de nuværende læsehold eller De Utrolige År, der løbende kan visiteres til mod fuld betaling.

For at forberede skolerne på hvilke børn, der vender tilbage til hjemskolen, kunne det være en mulighed, at skolelederne, fra skoleåret 2016/17, deltager på de årlige revisitationsmøder, der afholdes i forhold til de enkelte børn.

Der gøres desuden opmærksom på, at der vil blive behov for et tidligere og tættere samarbejde mellem dagtilbud og skole i forhold til overlevering af børn med særlige behov.

Implementering

En omlægning som denne handler ikke bare om de 230 børn, der vender hjem til den lokale skole og deres forældre. Det handler også om de ca. 10.000 børn, der vender hjem til og deres forældre. Ud over børn og forældre har det også en stor indflydelse på de ca. 1500 medarbejdere, vi i dag har ansat i vores skoler, SFO'er, klubber og i vores støttefunktioner. Derfor er det meget vigtigt, at der er tid til at forberede en så gennemgribende omlægning af vores måde at arbejde på. Kommunikation, Kompetenceudvikling og inddragelse bliver nøgleord i den proces, ligesom det bliver vigtigt med en stram styring af processen. Det foreslås derfor, at der i lighed med indførelsen af TOPI ansættes en projektleder til at styre processen og at der oprettes en projektorganisering omkring denne person med repræsentanter fra både ledelse og medarbejdere.

Udfasning over 10 år

En anden model for nedlæggelse af specialafdelingerne på Egeskovskolen, Finderuphøj skole og Nordre skole kunne være en udfasning på op til 10 år.

Det vil betyde, at alle børn, der i dag går i specialafdelingerne, vil kunne afslutte folkeskolen, på den skole de går på nu. Der vil fra skoleåret 2017/18 ikke længere kunne visiteres til de tre afdelinger. I takt med at specialafdelingerne bliver mindre, vil de frigjorte midler så tilfalde almenområdet til inklusion af de elever, der ikke længere henvises til et specialtilbud.

De grundlæggende parametre, som fælles grundlag for læring og trivsel, skoleudvikling, kompetenceudvikling, et fleksibelt understøttende team samt en stram styret implementering vil stadig være lige vigtige, men økonomien til at understøtte det, vil først blive frigjort løbende. Fordelen kan være, at der decentralt er god tid til at gennemføre en så omfattende omstilling. Ulempen kan være at mn måske først får sat handling bag ordene, når der er en brændende platform.

Hvis der stadig skal være en intention om, at økonomien følger det enkelte barn, vil det være nødvendig med en 10. årig overgangstildelingsmodel, med de usikkerheder og skævvridninger det vil give.

Hvis ikke specialafdelingerne på sigt knyttes op på almenskolen vil antallet af elever i afdelingerne, og dermed de enkelte klasser, blive så små, at det kan være svært at finde jævnaldrene, at spejle sig i.

Der kan også være en risiko for, at kvaliteten af tilbuddene daler i takt med, at medarbejderne søger nye udfordringer andre steder og at man dermed mister de specialkompetencer medarbejderne har.

Delvis nedlæggelse af specialklasserækker

I forhold til målet om øget inklusion og fokus på mangfoldighed i den almindelige folkeskole kunne en delvis nedlæggelse af specialklasserækkerne også være en mulighed.

Kun specialklasserækker for overbygnings elever

Et af de forslag, der er blevet fremsat, er at nedlægge 0.-6. klasse i specialafdelingerne og fremadrettet kun have specialklasser for overbygnings elever. Intentionerne er her de samme, som ved nedlæggelse af alle specialafdelinger. Fastholdelse af en specialafdeling i overbygningen giver dog mulighed for at give et målrettet specialundervisningsforløb for den forhåbentlig lille gruppe af elever i overbygningen, der har brug for en særlig målrettet indsats, for at sikre overgangen til den rette ungdomsuddannelse. Det forventes, at tilbuddet i kraft af de tiltag der iværksættes på almenområdet, vil blive mindre end det er i dag.

Nedlæggelse af 0.-6. klasse i specialafdelingerne vil kunne forløbe efter samme plan, som ved lukning af alle specialklasser.

Fastholdelse af en specialklasserække for udskolingen, vil kræve de samme forberedelser, som ved nedlæggelse af alle specialklasser, da skolerne skal være parate til at modtage de elever fra 0.-6. klasse, der vender tilbage til hjemskolen.

Visitationen til tilbuddet vil også har blive skærpet og økonomien vil som i de øvrige tilbud følge barnet. Hjemskolen betaler altså for tilbuddet.

Kun specialklasserækker for indskolings elever

En anden mulighed for delvis nedlæggelse af specialklasserækkerne kunne være, kun at fastholde et specialtilbud til indskolings elever. Børne- og Ungdomsudvalget afsatte den 2671-2016 7.1 mio. kr. til at styrke den inkluderende indsats med henblik på færre skoleudsættelser, flere børn der starter i et alment tilbud i 0. klasse og færre børn der går 0. klasse om, skulle gerne have en effekt på andelen af børn der starter i specialtilbud. For de børn, hvor man vurderer, at det ikke er nok, men at en tidlig og intensiv indsats kunne øge elevens læring og trivsel på sigt, kunne fastholdelse af et specialtilbud i indskolingen være en mulighed.

Tilbuddet må forventes i kraft af den indsats, der allerede er iværksat, at blive betydelig mindre end i dag.

Nedlæggelse af 4.-9.(10) klasse i specialafdelingerne vil kunne forløbe efter samme plan, som ved lukning af alle specialklasser.

Fastholdelse af en specialklasserække for indskolingen, vil kræve de samme forberedelser, som ved nedlæggelse af alle specialklasser, da skolerne skal være parate til at modtage de elever fra 4.-9.(10.) klasse, der vender tilbage til hjemskolen/tilknyttes udskolingen på den skole de går på.

Visitationen til tilbuddet vil blive skærpet og økonomien vil, som i de øvrige tilbud, følge barnet. Hjemskolen betaler altså for tilbuddet.

Nedlæggelse af specialtilbud for 0. klasse.

Den sidste model for delvis nedlæggelse af specialtilbud, som vi vil beskrive, er nedlæggelse af specialtilbud for 0. klasse. Nedlæggelse af 0. årgang i specialafdelingerne vil betyde at kun en lille del af den måde vi arbejder på i dag vil blive berørt. Nedlæggelse af 0. årgang vil desuden blive understøttet af de 7.1 mio. kr., der er afsat til styrkelse af den inkluderende indsats i overgangen mellem dagtilbud og skole. Det vurderes

at færre børn efterfølgende vil blive visiteret til specialtilbud, når der iværksættes en særlig indsats i overgangen mellem dagtilbud og skole.

Nedlæggelsen af 0. klasse kan både kombineres med modellen for fastholdelse af indskolingen og modellen for fastholdelse af udskolingen samt med den model vi har i dag.

Nuværende model

Det forventes, at den nuværende model, med det besluttede tiltag om styrkelse af den inkluderende indsats, sammen med en ændret kompetence til visitation og en ny tildelingsmodel med incitament til at færre ekskluderes, vil kunne reducere antallet af elever i de tre specialafdelinger og dermed skabe en højere grad af inklusion.

Med en fortsættelse af den nuværende model, bliver det dog ikke muligt, at intensivere den indsats, der skal understøtte skolerne i arbejdet med den inkluderende praksis, da der ikke vil blive frigjort midler fra taxakørsel.

En øget andel af decentral betaling, både i forhold til det konkrete beløb på 90.000 kr., der i dag betales for at udskille et barn til en af de tre specialafdelinger, og en anderledes fordeling af om der betales centralt eller decentralt for ekskluderingen af et barn, kan være medvirkende til at skabe økonomisk incitament til specialpædagogisk bistand i fortsat tilknytning til almen klasse, frem for at udskille barnet til en specialafdeling.

En fortsættelse af den model vi har i dag, vil kræve stillingtagen til, hvor udskolingseleverne på Finderuphøj skole fremadrettet skal være.

Modeller på dagtilbudsområdet

Beskrivelse af specialinstitutioner i Dagtilbud

Der findes i dag følgende specialgrupper i Dagtilbud:

- Bulderby – Katholt
- Nørrehus
- Spurvehuset
- Børnehuset Rørsangervej

Bulderby – Katholt

Katholt er en specialinstitution med fokus på børn med autismespektrumforstyrrelser, der har et særligt behov for støtte, der er visuelt orienteret og tilrettelagt med en forudsigelig struktur.

Bulderby – Katholt er normeret til ca. 7 børn i alderen 3-6 år.

Børnene fra Bulderby – Katholt fortsætter hovedsageligt i autismitilbuddet på Vestervang skole og enkelte overgår til Rosenvænget skole.

Nørrehus

Nørrehus er et specialdagtilbud til børn, der på grund af betydelig og varig nedsat fysisk og/eller psykisk funktionsevne har et særligt behov for støtte og behandling jvf. Servicelovens paragraf 32.

Nørrehus er normeret til 14 børn i alderen 0 -6 år.

Børnene fra Nørrehus fortsætter hovedsageligt på Rosenvænget skole. Enkelte børn med mere specifikke indlæringsvanskeligheder fortsætter i specialafdelingen på Finderuphøj skole.

Spurvehuset

Spurvehuset er et specialtilbud til børn med socio-emotionelle vanskeligheder, der gør at de af forskellige grunde har vanskeligt ved at klare sig følelsesmæssigt og socialt i de kommunale institutions tilbud. Der er en meget fast struktur og rytme i hverdagen, børnene har ofte behov for små overskuelige rammer ligesom der ofte er behov for en meget visuel fastlagt struktur.

Spurvehuset er en del af en almen daginstitution med "åbne" døre mellem de to afdelinger. Der er altså de fysiske rammer til at skabe ro og forudsigelighed samtidig med muligheden for at deltage i fællesskabet på tværs af afdelingerne.

Normering	6-7 børn i alderen 3-6 år
Indmeldte børn pr. 01-04-2016	7
Personale april 2016	5 pædagoger (årsværk)
Lønudgift estimat 2016	2.107.500 kr.

I forbindelse med indførelsen af TOPI er institutionerne i Viborg Kommune helt ned til vuggestuerne og dagplejen blevet bedre til at spotte børn med socio-emotionelle vanskeligheder. Det vurderes i den forbindelse af kapaciteten i Spurvehuset er blevet for lille. Den manglende kapacitet betyder at nogle af de børn der burde tilknyttes et specialtilbud ikke får den rette hjælp fordi de enten forbliver i de almene institutioner eller fordi de placeres i nogle af vores andre specialtilbud, hvor der er plads.

Børnene fra Spurvehuset fortsætter hovedsagelig til Nordre skoles specialafdeling og herunder afdelingen på Rindsholmvej.

Børnehuset Rørsangervej

Specialafdelingen i Børnehuset Rørsangervej er overordnet et tilbud til børn med fysiske handicaps i større eller mindre omfang. Der er ofte tale om børn, med behov for daglig fysisk træning, ligesom der er behov for en del praktisk hjælp. Det er børn der skønnes normalt begavede, men grundet i, deres handicap ofte kan have andre vanskeligheder. Handicappet kan bl.a. have den følgevirkning at børnene kognitivt ikke er alderssvarende, og ofte generelt er lidt eller noget tilbage i udvikling. Der er til de fleste børn tilknyttet en fysioterapeut og der samarbejdes med relevante fagpersoner.

Specialgruppen er en del af en integreret daginstitution. Specialgruppen har egne lokaler som ligger i forbindelse med børnehavens øvrige fællesrum/faciliteter. Døren til gruppen er "åben" hvilket giver mulighed for besøg begge veje. Der arbejdes målrettet med at børnene inkluderes i den store børnegruppe i det omfang børnene magter.

Normering	9 børn i alderen 3-6 år
Indmeldte børn pr. 01-04-2016	6
Personale april 2016	4,9 pædagoger (årsværk)
Lønudgift estimat 2016	2.220.600*)

*) Årsagen til den noget større lønudgift i Rørsangervej, skyldes at der er en medarbejder langtidssygemeldt og der er ansat en vikar i stedet. Vikaren er ikke indregnet i opgørelsen over personalet.

De børn, der ikke har stort behov for hjælpemidler inkluderes hovedsageligt i en almen skole. Der er dog fortsat behov for eksempelvis ramper, automatiske døre, lokaler uden dørtrin og handicaptoiletter, så børnene kan komme rundt i en kørestol. Der er desuden ofte behov for både praktisk hjælp og en specialpædagogisk indsats.

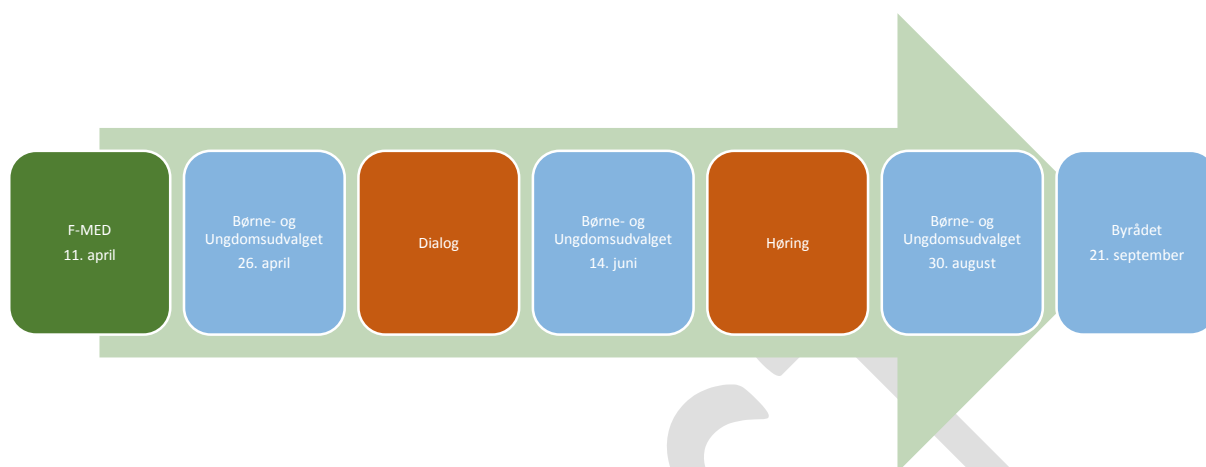
Anbefaling

Da Katholt og Nørrehus svarer til vores tilbud på Vestervang og Rosenvænget skoler anbefales det at disse institutioner fortsætter uændret.

I forbindelse med at intentionerne i TOPI om tidlig opsporing af børn med socio-emotionelle vanskeligheder begynder at slå igennem, er det vigtigt, at kunne sætte tidligt ind med den rette indsats til disse børn. En lang række indsatser bør og bliver allerede iværksat lokalt hos den enkelte dagplejer, i den enkelte vuggestue og i den enkelte daginstitution, men det vurderes også at der er behov for kigge nærmere på muligheden for en eventuel kapacitetsudvidelse af tilbuddet i Spurvehuset.

Samtidig bør muligheden for en nedjustering af kapaciteten på Rørsangervej overvejes. Antallet af børn med disse handicap er faldende og inklusion af disse børn sker i forvejen i høj grad, når de skal i skole. En lukning af tilbuddet vil dog betyde en investering i handicapvenlighed i de berørte daginstitutioner, samtidig med at den faglige ekspertise bliver mindre tilgængelig.

Forslag til politisk proces

Dato	Indhold
26-04-2016	Børne- og Ungdomsudvalget drøfter forslag til ny organisering af specialområdet.
27-04-2016 til 27-05-2016	Inddragelse af interessenter og udarbejdelse af plan for implementering.
14-06-2016	Børne- og Ungdomsudvalget drøfter det endelige forslag til ny organisering af specialområdet med henblik på høring.
15-06-2016 til 09-08-2016	Høring
30-08-2016	Børne- og Ungdomsudvalget træffer beslutning vedr. forslag til ny organisering af specialområdet.
21-09-2016	Byrådet behandler forslag til ny organisering af specialområdet.

Appendiks: Beskrivelse af inddeling af børn og unge med særlige behov

I Viborg opdeles børn og unge med særlige behov i 4 hovedgrupper:

Børn og unge med sociale og emotionelle vanskeligheder (SE-vanskeligheder)

Børn og unge med specifikke indlæringsvanskeligheder (CE-vanskeligheder)

Børn og unge med generelle indlæringsvanskeligheder (GE-vanskeligheder)

Børn og unge med autisme-spektrum forstyrrelser

Specifikke indlæringsvanskeligheder

Fællestrækket for denne gruppe af børn er, at de på lang række områder er velfungerende børn, men på specifikke områder har de så store vanskeligheder, at de har brug for hjælp i forbindelse med den almindelige folkeskoleundervisning. Vanskelighederne er almindeligvis forskellige fra barn til barn og kan give sig udtryk i såvel kognitive som faglige vanskeligheder. Her kan eksempelvis nævnes vanskeligheder med koncentration, hukommelse, sprog og motorik, som også kan give sig udtryk i eksplicite faglige vanskeligheder. Vanskelighederne kan i nogle tilfælde blive så store, at barnets hjemskole ikke længere er det rette tilbud for barnet.

Sociale emotionelle vanskeligheder

Børn med sociale emotionelle vanskeligheder har problemer med at være sammen med andre mennesker, opføre sig på den "rigtige" måde og have kontrol over deres følelser, og hvordan de reagerer over for andre mennesker. De kan have svært ved at styre deres temperament og skubber let andre væk fra sig ved deres lidt specielle opførsel.

Børn kan derfor have problemer med at begå sig i skolen, derhjemme eller generelt. Som forældre kan man let føle sig magtesløse over for, hvordan man skal tackle børnene, når de viser en problematisk adfærd. Man vil oftest gerne have, at de har det godt. Og det har de ikke, uanset om de oplever sig afvist af andre, eller de opfører sig sådan, at nærmest skubber andre fra sig.

Generelle indlæringsvanskeligheder

Fællestrækket for denne gruppe af børn er, at de er psykisk udviklingshæmmede eller med andre ord har vanskeligheder med at tilegne sig viden og kunnen på stort set alle folkeskolens områder. Disse børns behov for specialpædagogisk bistand er oftest af vedvarende karakter. Vanskelighederne er oftest så store, at barnets hjemskole ikke længere er et tilstrækkeligt undervisningstilbud for børn med generelle indlæringsvanskeligheder.

Autismespektrum vanskeligheder

Fællestrækket for børn med autismespektrum vanskeligheder er en gennemgribende udviklingsforstyrrelse i forhold til kommunikation, social gensidighed og forestillingsevne.